

Οι κακές γλώσσες έλεγαν ότι η πιστή Πηνελόπη δεν ήταν τόσο πιστή στον Οδυσσέα, τα είκοσι χρόνια της περιπλάνησης του ήρωα στην Τροία και στο περιπετειώδες ταξίδι της επιστροφής. Είχε, λένε, κρυφή ερωτική σχέση με τον Αντίνοο, τον πιο ισχυρό από τους μνηστήρες που την τριγύριζαν. Όταν ο Οδυσσέας επέστρεψε στην Ιθάκη και σκότωσε όλους τους μνηστήρες, έμαθε για την γυναίκα του και την έδιωξε από το σπίτι. Η Πηνελόπη βρέθηκε στην Μαντινεία της Αρκαδίας. Εκεί, την πέτυχε ο θεός Ερμής και έσμιξε μαζί της καθώς εξακολουθούσε να είναι επιθυμητή. Η Πηνελόπη έμεινε έγκυος και, όταν ήρθε το πλήρωμα του χρόνου, γέννησε τον Πάνα.

Στην Αρκαδία και από τον Ερμή όχι όμως με την Πηνελόπη αλλά με τη νύμφη Δρυόπη (την «με όψη βελανιδιάς») ή την κόρη του Δρύοπα γεννήθηκε ο Πάνας, επιμένει άλλη εκδοχή. Ο Ερμής τριγυρνούσε στα βουνά της Αρκαδίας, συνάντησε την κοπέλα κι αγαπήθηκαν. Η όμορφη νέα του γέννησε τον Πάνα, ένα θεϊκό πλάσμα με πόδια, ουρά, αφτιά και κέρατα τράγου, τριχωτό και γενάτο, που άλλο δεν έκανε παρά να παίζει ένα σουραύλι και να χορεύει. Η μάνα, μόλις είδε το νεογέννητο, τρόμαξε και το έβαλε στα πόδια. Ο Ερμής, όμως, πήρε το μωρό από το βουνό Λύκαιο της Αρκαδίας όπου γεννήθηκε και με περίσσια στοργή, το τύλιξε με το δέρμα ενός λαγού, να μην κρυώνει, και το ανέβασε στον Όλυμπο. Κάθισε κοντά στον Δία και τους άλλους αθάνατους και έδειξε τον γιο του. Όλοι οι θεοί ξετρελάθηκαν μαζί του και από όλους πιο πολύ ο Διόνυσος που του έδωσε το όνομα Πάνας (Παν, «το όλον»), επειδή όλους τους γοήτευσε. Ο Πάνας έγινε το κυριότερο πρόσωπο της ακολουθίας του Διονύσου.

Βεβαιωμένα γεννήθηκε στο Λύκαιο, υποστηρίζει άλλη εκδοχή, αλλά όχι από τον Ερμή. Ο Δίας ήταν ο πατέρας του και η νύμφη Θύμβρη η μητέρα του. Όντως ήταν πατέρας του ο Δίας αλλά μητέρα του είχε την Καλλιστώ διηγείται άλλος μύθος: Ο Πάνας, στην πραγματικότητα, ήταν δίδυμος αδελφός του Αρκάδα, του γενάρχη των Αρκάδων.

Υπήρχαν άλλοι που πίστευαν ότι ο Πάνας δεν είχε γονείς. Πίστευαν ότι περιφερόταν στις ερημιές και στα βουνά και ότι προστάτευε τους βοσκούς και τα κοπάδια. Και ήταν άλλοι που επέμεναν ότι ο Πάνας δεν ήταν ένας αλλά δύο. Βάσιμη θεωρείται και η άποψη ότι, όπως συνέβη και με τους Σάτυρους και τους Σιληνούς, υπήρχαν πολλοί Πάνες που τελικά συγκεκριμενοποιήθηκαν σε έναν. Ο Αριστοφάνης άλλωστε, χρησιμοποιούσε την έκφραση «Ω Πάνες» για να δηλώσει έναν αναπάντεχο λόγο ή μια αναπάντεχη συνάντηση. Κάποιοι ερευνητές θεωρούν τον τραγοπόδαρο θεό ως τον πιο αρχαίο της Αρκαδίας, παρ' όλο που τον αγνοούν τόσο ο Όμηρος όσο και ο Ησίοδος. Και ο Ηρόδοτος, σε μια προσπάθεια να χρονολογήσει την

μυθολογία (B 145 – 146), τοποθετεί την γέννηση του Πάνα οκτακόσια χρόνια πριν από την εποχή του, περίπου στα 1200 π.Χ., στην εποχή του Τρωικού πολέμου, υιοθετώντας έτσι την άποψη ότι μητέρα του ήταν η (μη) πιστή Πηνελόπη.

(τελευταία επεξεργασία, 20 Ιανουαρίου 2021)